

# ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතුරුම්හි මෑත කාලීන ප්‍රවණතා හා ග්‍රාමීය ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක

ඩී.ඒ.සී. රුෂානි<sup>1</sup>

## සංක්ෂේපය

සෑම රටක ම මූලික පරමාර්ථය වන්නේ රටේ සංවර්ධන මට්ටම ඉහළ තලයකට ගෙන යාම යි. මේ සඳහා විවිධ රටවල් විවිධ ක්‍රම අනුගමනය කරනු ලැබේ. ඒ අතුරින් ඉතා වැදගත් ක්‍රමයක් ලෙස ආයෝජන වර්ධනය හැඳින්විය හැකි ය. ආයෝජන වර්ධනය සඳහා ඵලදායී ඉතුරුම් ප්‍රධාන සාධකයක් වේ. මෙම ලිපියේ මූලික අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතුරුම්හි මෑත කාලීන තත්වයන්, ග්‍රාමීය අංශයේ ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සමාජ ආර්ථික සාධක මොනවා ද යන්නත් අධ්‍යයනය කිරීම යි. මේ සඳහා ඇඹිලිපිටිය ප්‍රදේශයේ තෝරාගත් ග්‍රාම නිලධාරී වසමක් තුළින් නියැදියක් සරල සසම්භාවී ලෙස තෝරා ගැනීමක් සිදු කෙරිණ. එහි දී ලබාගත් දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා කයි-වර්ග පරීක්ෂාවක් සිදු කළ අතර ඒ තුළින් ඉතුරුම් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ආදායම් තත්වය, රැකියාව, ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, පවුලේ සාමාජික ප්‍රමාණය යන සාධක බලපාන බව අනාවරණය විය.

**මුඛ්‍ය පද:** ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතුරුම්, ග්‍රාමීය ඉතුරුම්, ග්‍රාමීය ඉතුරුම් තීරණය කරන සාධක

## හැඳින්වීම

රටක සංවර්ධන ගමන් මඟේ දී ඵලදායී ඉතුරුම් මට්ටම ඉතා වැදගත් සාධකයක් වේ. අනෙකුත් සෑම ආර්ථික සංකල්පයක් මෙන් ම ඉතිරි කිරීම පිළිබඳ විවිධ ආර්ථික න්‍යායයන් තුළ මෙන් ම විවිධ පුද්ගලයන් ද අදහස් ඉදිරිපත් කර තිබේ. සම්භාව්‍ය න්‍යාය ඉදිරිපත් කළ ඇඩම්ස් ස්මිත්, ඩේවිඩ් රිකාඩෝ, ජෙ.එස්.මිල් යන්නන්ට අනුව “ඉතුරුම් යනු ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රධාන සාධකයකි” (අතපත්තු, 2009).

සීමිත අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් යුක්ත වූ ආදි මිනිසා තම අවශ්‍යතා සියල්ලක් ම තමා ම නිෂ්පාදනය කරගත් අතර මෙහි දී තම නිෂ්පාදනයන් පරිභෝජනයෙන් අවසන් නොවීම නිසා කිසියම් කොටසක් ළඟ තබා ගැනීමක් සිදුවිය. එනම් නොදැනුවත් ම කිසියම් ඉතිරි කිරීමක් සිදුවීම යි. මිනිස් අවශ්‍යතා වර්ධනය වීමත් සමඟ ම තමන්ගේ පරිභෝජනයෙන් ඉතිරි වූ ප්‍රමාණය වෙනත් අයකුගේ භාණ්ඩයකට හුවමාරු කර ගැනීමේ පුරුද්දක් ඇති විය. මේ සමඟ ම භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමය බිහි විය. මෙම හුවමාරු ක්‍රමයේ පැවති දුර්වලතා නිසා එම දුර්වලතා මඟ හරවාගත හැකි

<sup>1</sup>සමාජ සංඛ්‍යානය ශාස්ත්‍රවේදී (විශේෂ) තෙවන වසර, dacrushani@gmail.com

පොදු මාධ්‍යයක අවශ්‍යතාව පැන නැගිනි. මෙහිදී ඇතැම් භාණ්ඩ එනම් හම්, සිප්පුකටු, ඇත්දත්, ලෝහ වර්ග සෙසු භාණ්ඩවලට වඩා හුවමාරු කාර්යය පහසු කර වූයෙන් අතරමැදි මාධ්‍යයක් ලෙස භාවිත වන්නට විය. මිනිසාගේ ඉතුරුම් පිළිබඳව දෙවන අදියරට සාක්ෂි ලෙස පුරාණ ධනවතුන් ඇත්දත්, ලෝහ වර්ග, වයින් රැස්කරමින් ගබඩා කරගත් බවට සාධක පුරාණ ශිෂ්ටාචාරවලින් හමුවේ (සෙනෙවිරත්න, 1968).

මේ ආකාරයට ගල් යුගයේ මිනිසා තම ආහාර ද්‍රව්‍ය පසු අවශ්‍යතාවයන් උදෙසා විවිධ ක්‍රමවලින් ගබඩා කර ගැනීමෙන් ඇරඹුණු ඉතුරුම් වර්තමානය වන විට තාක්ෂණික වශයෙන් මෙන් ම ආර්ථික වශයෙන් ද වැදගත් තැනක පවතී.

ඉහත ආකාරයට ඉතුරුම්හි ක්‍රමික විකාශනය හඳුනාගත හැකි අතර පොදුවේ සලකා බැලූ විට ඉතුරුම් යනු “වැය කළ හැකි ආදායමින් පරිභෝජනය සඳහා වැය නොකරන ප්‍රමාණයයි” (අතපත්තු, 2009). මේ ආකාරයට තම වර්තමාන පරිභෝජනය අනාගතය වෙනුවෙන් කැපකරමින් මිනිසුන් ඉතුරුම් දෙසට යොමු වීමක් අතීතයේ සිට ම දැකගත හැකි විය.

### **ඉතුරුම්හි මෑත කාලීන තත්වය**

ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය තුළ 1977 වර්ෂය යනු පැවැති සංවෘත ආර්ථිකය වෙනුවට විදේශීය වෙළඳපොලට මංමාවත් විවර කළ වර්ෂය විය (උදයකාන්ත, 2007). විවෘත ආර්ථික පසුබිම හඳුන්වා දීමත් සමඟ ඉතුරුම් තත්වයේ සිදු වූ වෙනස්වීම් දෙස අවධානය යොමු කිරීම කාලීන වශයෙන් වැදගත් වේ. 1960-1970 වර්ෂවල දේශීය ඉතුරුම් ජාතික ඉතුරුම්වලට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. නමුත් 1977 විවෘත ආර්ථිකය හඳුන්වාදීමත් සමඟ ජාතික ඉතුරුම් ඉහළ යන්නට විය. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ විදේශ රටවල සේවා නියුක්ත වූ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ සාධක සේවා ආදායම ඉහළ යාම යි.

පහත සංඛ්‍යා සටහන මගින් 2000 සිට වර්තමානය දක්වා ජාතික ඉතුරුම් සහ දේශීය ඉතුරුම් සංඛ්‍යාත්මකව හා එයින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට වන දායකත්වය සංඛ්‍යා සටහන මගින් දක්වා ඇත.

වගුව 1. ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික සහ දේශීය ඉතුරුම් 2000-2013 දක්වා

වර්ෂය	රුපියල් මිලියන (ජාතික ඉතුරුම්)	ද.දේ.නි.ප්‍රතිශතයක් ලෙස (ජාතික ඉතුරුම්)	රුපියල් මිලියන (දේශීය ඉතුරුම්)	ද.දේ.නි. ප්‍රතිශතයක් ලෙස (දේශීය ඉතුරුම්)
2000	269,986	21.5	219259	17.4
2001	285,988	20.3	221916	15.8
2002	312,291	19.5	231417	14.4
2003	379,770	21.6	279997	15.9
2004	438,290	21.6	322372	15.9
2005	552,983	23.8	408606	17.9
2006	654,287	23.3	479947	17.0
2007	834,928	23.3	628976	17.6
2008	801,800	17.3	623128	14.1
2009	1,148,306	23.9	867523	17.9
2010	1,381,082	25.3	1044973	18.7
2011	1,447,738	22.1	1006568	15.4
2012	1,816,348	24.0	1282660	16.9
2013	2,232,823	25.7	1739054	20.0

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තා, 2000-2013

ජාතික ඉතුරුම් දෙස අවධානය යොමු කිරීමේ දී 2000-2009 අතර කාල සීමාවේ දී විවිධ උච්චාවචනයන්ට ලක්ව ඇති බව සංඛ්‍යා සටහන මගින් පැහැදිලි වේ. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ විදේශ ශුද්ධ සාධක ආදායම අඩු වීම සහ රට තුළ පැවති විවිධ ප්‍රශ්න හේතුවෙන් ණය හා පොලී ගෙවීම් ඉහළ යාමයි. එය තරමක් සමනය කිරීමට දායක වූයේ සාධක ගෙවීම් හා අපනයන ඉහළ යාම තුළින් පමණි. නමුත් 2009න් පසු කාල සීමාවේ දී ජාතික ඉතුරුම් වර්ධනය වන්නට විය. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේ ශුද්ධ පෞද්ගලික ජංගම සංක්‍රාම වර්ධනය වීම යි. දේශීය ඉතුරුම් දෙස අවධානය යොමු කිරීමේ දී 2000-2005 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය ඉතුරුම් වර්ධනය තරමක් අඩු ප්‍රතිශතයක් බව දක්නට ලැබෙන අතර එයට බලපෑ ප්‍රධාන හේතු සාධකය වූයේ රාජ්‍ය නිර්-ඉතුරුම්වල සිදු වූ වර්ධනයයි (ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තා, 2000-2009).

මේ ආකාරයට 2009 සිට 2013 අතර කාල සීමාව තුළ ජාතික ඉතුරුම් වර්ධනයට හෝ මන්දගාමී වීමට ප්‍රධාන සාධක කිහිපයක බලපෑම හේතු වූ බව දක්විය හැකි ය. එනම් විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායමේ වර්ධනයන් හෝ පසුබැසීම ශුද්ධ පෞද්ගලික ජංගම සංක්‍රාම, විදේශීය වර්තන ගිණුමේ තත්වය ආදී සාධක ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ඉතුරුම් අනුපාතය තීරණය වීමට

ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත. ඒ මත 2013 වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික ඉතුරුම් අනුපාතය සියයට 25.7 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇති බව පෙනේ. දේශීය ඉතුරුම් 2006 කාලසීමාව තුළ දී තරමක් වර්ධනය වුව ද නැවත රටේ පැවති විවිධ ව්‍යවසනයන් හේතුවෙන් වර්ධනය අඩාල විය. නමුත් යුද්ධය අවසන් වීමත් සමඟ 2013 වසර තුළ දී පෞද්ගලික ඉතුරුම්වල දක්නට ලැබුණු සාධනීය වර්ධනයත් සමඟ ම රාජ්‍ය නිර්-ඉතුරුම්වල සිදු වූ පසුබෑම තරමක් පහව යමින් දේශීය ඉතුරුම් 2012 දී 17.0% දක්වා වර්ධනය වන්නට විය. මෙයට පෞද්ගලික අංශයේ ඉහළ ක්‍රියාකාරීත්වය හේතු විය (මහ බැංකු වාර්තාව, 2013). තවද දේශීය ඉතිරි කිරීම්වල සිදු වූ වර්ධනය සඳහා 2013 වසර තුළ දී අපනයන හා සැසඳීමේ දී ආනයනවල මන්දගාමී වර්ධනය ද හේතුවෙන් වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟය අඩු වීම ද හේතු විය (වාර්ෂික මහ බැංකු වාර්තාව, 2010-2013).

මේ ආකාරයට ජාතික හා දේශීය ඉතිරි කිරීම්වල වර්ධනය 2000-2005 කාලය තුළ තරමක් අඩු මට්ටමක ද, 2006-2011 කාලය තුළ විවිධ උච්චාවචනයන්ට ලක් වෙමින් ද, 2012 සිට අධිභව වර්ධනය වන ආකාරය ද ඉහත සංඛ්‍යා සටහන අනුව පැහැදිලි වේ. මේ ආකාරයට දේශීය ඉතිරි කිරීම්හි සිදුවන විවිධ වෙනස්වීම්වලට ප්‍රධාන හේතුව වනුයේ පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය ඉතුරුම්වල පවත්නා වෙනස්වීම් ය.

මේ ආකාරයට ග්‍රාමීය හෝ නාගරික අංශය තුළ ද ඉතුරුම්වල ස්වභාවය සලකා බැලීම ඉතා වැදගත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනයෙන් සියයට 70%-80% අතර ප්‍රතිශතයක් ග්‍රාමීය අංශයේ ජීවත් වේ (මහ බැංකු වාර්තාව, 2013). ග්‍රාමීය හා නාගරික අංශයේ ආදායම් වියදම් තත්වය සොයා බැලීම ද මෙහිදී ඉතා වැදගත් වේ. මන්දයත් ආදායම් හා වියදම් ප්‍රමාණය මත ඉතුරුම් ප්‍රමාණය තීරණය වන බැවිනි. පුද්ගලයකු සතු වැය කළ හැකි ආදායමින් වියදම් අඩු කළ විට ලැබෙන කොටස ඉතුරුම් වේ (අතපත්තු, 2009). ඒ අනුව ග්‍රාමීය අංශයේ ආදායම් හා වියදම් පරතරය පහත දැක්වේ.

වගුව 2. ග්‍රාමීය අංශයේ මාසික සාමාන්‍ය ආදායම් හා වියදම් තත්වය (රුපියල්) 2002-2013 දක්වා

වර්ෂය	ආදායම (රු.)	වියදම (රු.)	පරතරය
2012/13	42184	37561	4623
2009/10	35228	29423	5805
2006/7	24039	21440	2599
2005	18634	18292	342
2002	11712	12063	-351

මූලාශ්‍රය: ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තු දත්ත ඇසුරින්, 2002-2013

වගුව 3. නාගරික අංශයේ මාසික සාමාන්‍යය ආදායම් හා වියදම් තත්වය (රුපියල්) 2002-2013 දක්වා

වර්ෂය	ආදායම (රු.)	වියදම (රු.)	පරතරය
2012/13	68336	59001	9335
2009/10	47783	44928	2855
2006/7	41928	35274	6654
2005	31239	26529	4710
2002	22420	22196	224

මූලාශ්‍රය: ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තු දත්ත ඇසුරින්, 2002-2013

ඉහත දත්ත අනුව නාගරික හා ග්‍රාමීය අංශයේ ඉතුරුම්වලට ඇති නැඹුරුව සලකා බැලීමේ දී නාගරික අංශය තුළ වැඩි නැඹුරුවක් පවතින බව ඉහත සංඛ්‍යා සටහන අනුව පැහැදිලි වේ. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ දරිද්‍රතාවය, අධ්‍යාපන මට්ටම, ඒක පුද්ගල ආදායම යන ප්‍රධාන නිර්ණායකයන් නාගරික අංශයට වඩා ග්‍රාමීය අංශය තුළ අඩු අගයක් ව පවති යි.

ඒක පුද්ගල ආදායම ගතහොත් නාගරික අංශය තුළ රුපියල් 17150 වන විට ග්‍රාමීය අංශය තුළ පවතින්නේ රුපියල් 11003ක් පමණි. මේ නිසා නාගරික අංශයට වඩා ග්‍රාමීය අංශයේ ඉතුරුම් පහල මට්ටමක පවති (<http://www.statistics.gov.lk>).

ඒවගේ ම දරිද්‍රතා මට්ටම සලකා බැලීමේදී ද නාගරික අංශයේ 2.4%ක් පමණ වන විට ග්‍රාමීය අංශය තුළ එය 7.5% ක් තරම් ඉහළ අගයක පවති. අධ්‍යාපන තත්වය ද මෙම දෙඅංශය අතර සංසන්දනයේ දී පාසල් නොගිය අනුපාතය නාගරික අංශයේ 2.6%ක් පමණ වන විට එය ග්‍රාමීය අංශය තුළ 3.9%ක තරම් ඉහළ අගයක් ද උසස් පෙළ සමත් ප්‍රමාණය නාගරික අංශය තුළ 19.7%ක් පමණ වන විට ග්‍රාමීය අංශය තුළ සියයට 10.9කි (<http://www.statistics.gov.lk>). මේ ආකාරයට ආදායම් වියදම් පරතරය ද නාගරික අංශය තුළ ග්‍රාමීය අංශයට වඩා වැඩි මට්ටමක පවතින බව ඉහත සංඛ්‍යා දත්ත අනුව පැහැදිලි වේ. එනම් ග්‍රාමීය අංශයට වඩා නාගරික අංශය තුළ ඉහළ ඉතුරුම් අනුපාතයක් පවතින බව ඉහත ආදායම් වියදම් දත්ත අනුව නිගමනය කළ හැක. මෙහි දී බොහෝ දුරට ග්‍රාමීය අංශයේ පවතින යැපුම් ආර්ථිකය ආදායම් තත්වය අඩු වීමට හේතු වේ (උදයකාන්ත, 2007). එනම් ඔවුන්ට තම පරිභෝජන අවශ්‍යතා පමණක් තම ආදායමින් ඉටුකර ගැනීමට හැකි වනවා මිස ඉතුරුම් සඳහා යෙදවීමට මුදලක් ඔවුන් සතු නොවේ. ඉහත දත්ත අනුව ග්‍රාමීය අංශයට වඩා නාගරික අංශය තුළ වසර 2002 සිට 2013 දක්වා ම ඉහළ ඉතුරුම් අනුපාතයක් පවතින බව නිගමනය කළ හැකි ය.

නමුත් ග්‍රාමීය අංශයේ පැවැති සෘණ ආදායම් වියදම් පරතරය අද වන විට අඩු කරගනිමින් යම් කොටසක් ඉතිරි කර ගැනීමට ග්‍රාමීය අංශය ද පෙළඹී ඇති බව ඉහත දත්ත මගින් පැහැදිලි වේ. එයට හේතු වූයේ 1990/1991 දී පැවැති ග්‍රාමීය දරිද්‍රතා ප්‍රතිශතය 2012 වන විට 7.5% දක්වා ද 2006/2007 තුළ පැවැති ඒක පුද්ගල ආදායම 2013 වන විට වර්ධනය මට්ටමක් දක්වා ද ගමන් කිරීමට හැකි වීම යි. තව ද 1970 පසු ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව ඇතුළු මූල්‍ය අංශ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ආරම්භයත් සමඟ ග්‍රාමීය අංශය ද වැඩි වශයෙන් ඉතුරුම්වලට නැඹුරු විය.

මේ ආකාරයට ග්‍රාමීය අංශය ඉතුරුම්වලට යොමු වීම වර්ධනයත් සමඟ ග්‍රාමීය අංශයේ ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක මොනවා ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙම ලිපිය මගින් සිදු කෙරේ. දේශීය ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් ම පෞද්ගලික ඉතුරුම් හා රාජ්‍ය ඉතුරුම් යන කොටස් දෙකින් සමන්විත වේ. මේ ආකාරයට ඉතුරුම් සඳහා පුද්ගලයන් පොළඹවනු ලබන සාධක හා පුද්ගල ඉතුරුම් තීරණය වන සාධක පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා පෞද්ගලික ඉතුරුම් තීරණය වන ප්‍රධාන සාධක ගැන අධ්‍යයනය ඉතා වැදගත් වේ.

**ඉතිරිකිරීම් හා ආදායම**

කේන්සියානු ආදායම් න්‍යායට අනුව පොලී අනුපාතය මත ඉතුරුම් හා ආයෝජන තීරණයවේය යන සම්භාව්‍යය අදහස ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. කේන්ස් පවසන්නේ ඉතුරුම් තීරණය වන්නේ වර්තමාන ආදායම මත බව යි (හෙට්ටිආරච්චි, 2005).

ෆ්‍රීඩ්මාන්ට අනුව ඉතුරුම් ස්ථාවර හා ස්ථාවර නො වන ආදායමේ ශ්‍රිතය කී (Keynes, 1936). මේ අනුව නිරපේක්ෂ මූර්ත ආදායම් මට්ටම පමණක් නොව සාපේක්ෂ මූර්ත ආදායම් මට්ටම ද ඉතිරි කිරීමේ හැකියාව තීරණය කිරීමේ දී වැදගත් බව පෙන්වා දී ඇත (Nga, 2007). සමස්තයක් ලෙස සලකා බැලූ විට ආදායම හා ඉතිරි කිරීම් අතර ධන සම්බන්ධයක් දක්නට ලැබේ.

මේ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් හා කාර්මික රටවල ඉතුරුම් පිළිබඳ තිරස් පැතිකඩ පිළිබඳ සිදු කරන ලදී. මෙහි දී ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක අතර ආදායම, වත්කම, පොලී අනුපාතය, උද්ධමනය, ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, අධ්‍යාපන තත්ත්වය ආදී සාධක බලපාන බව සොයාගත් අතර වැඩි ම බලපෑමක් කරන සාධකය ආදායම බවත් ඉතුරුම් හා ආදායම් ප්‍රමාණය අතර ධන සහ සම්බන්ධයක් පවතින බවත් සොයා ගන්නා ලදී (Muradoglu and Taskin, 1996).

පාකිස්ථානයේදී ම සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයක් මගින් අනාවරණය කරන ලද්දේ ආදායම, රැකියාව, වයස් ව්‍යුහය යන සාධකවල වර්ධනය හා

ඉතුරුම් අතර ධනාත්මක සම්බන්ධයක් ද විශේෂයෙන් ම ආදායම බලපාන බව ද සොයා ගන්නා ලදී (Nayak, 2013).

තවත් අධ්‍යයනයක් සංවර්ධනය වන රටවල් පහක දත්ත මත පදනම්ව සිදුකරන ලදී. ඒ රටවල් අතර ඉන්දියාව ,පාකිස්ථානය , බංග්ලාදේශය , ශ්‍රී ලංකාව සහ තේපාලය වේ. මෙම අධ්‍යයනය මඟින් ද සොයාගනු ලැබුවේ ආදායම ඉතුරුම් සඳහා තීරණාත්මක ව බලපාන බවත් ඊට අමතර ව මූර්ත පොලී අනුපාතය ද සෘජුව බලපාන බව යි. අනෙකුත් සංවර්ධනය වන රටවල් හා සැසඳීමේ දී චීනය, නැගෙනහිර ආසියාතික රටවල වැඩි ඉතුරුම් මට්ටමක් පවතින බව සොයා ගන්නා ලදී (Agrawal et al, 2007).

### **ඉතුරුම් හා පොලී අනුපාතය**

මූල්‍ය වත්කම් සඳහා විවිධ අවදානම් ඇති අතර පොලී අනුපාතයේ ඇතිවන අවදානම දැරීමට හැකිවන පරිදි ඉහළ පොලී මට්ටමක් තිබිය යුතු ය. ණය අවදානම එනම් වෙනත් පාර්ශවයන්ට ලබා දී ඇත. මුදල් ආපසු නොලැබීමේ අවදානම වන්නේ සාමාන්‍යයෙන් ඇති වෙළෙඳපොළ අවදානම යි. එනම් අනාගතයේ දී පොලී අනුපාතය හෝ මූල්‍ය අනුපාත හෝ මූල්‍ය වත්කම්වල මිල පහල යා හැකි බව යි. මූර්ත පොලී අනුපාතය එනම් වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතය සහ අනපේක්ෂිත උද්ධමන අනුපාතය අතර වෙනස උද්ධමනයට ගලපන ලද ඵලදාව මැනීම සඳහා යොදාගත හැකි ය (ස්ටෝනියර් සහ හේග්, 1957).

සම්භාව්‍යය අදහසට අනුව සලකා බලන විට ණය අරමුදල් සපයන්නන්ගේ ඉතිරි කිරීම් සඳහා පොලී අනුපාතය බලපායි. පොලී අනුපාතය ඉහළ මට්ටමක පවතින විට ඉතිරිකිරීම් ප්‍රමාණය ද පහළ මට්ටමක පවති. එනම් ඉතුරුම් පොලී අනුපාතයේ ධන ශ්‍රිතයකි. ඉතුරුම් කෙරෙහි වඩා වැදගත් වන්නේ නාමික පොලී අනුපාතය නොව මූර්ත පොලී අනුපාතය යි. කෙසේ වුව ද ඉතිරි කිරීම් කෙරෙහි අරමුදල් යොමු කිරීමෙහිලා ඉහළ පොලී අනුපාතිකය කෙතරම් හේතුවේ ද යන්න ආදායම් මට්ටම, ආදායම් ව්‍යාප්තිය, බැංකු ක්‍රමයේ ව්‍යාප්තිය හා භාණ්ඩ හා සේවා වල මිල ගණන් ද බලපායි (Hajela, 1998).

### **ඉතුරුම් හා පවුලේ ස්වභාවය**

ඉතුරුම් ප්‍රමාණය තීරණය වීම සඳහා බලපාන ඉතා වැදගත් සාධකයක් ලෙස පවුල් ස්වභාවය හැඳින්විය හැකි ය. මෙහි දී පවුලක ජීවත් වන වයස්ගත හා ළමා යැපෙන්නන්, ස්ත්‍රී පුරුෂ ප්‍රමාණය එම පවුලේ ක්‍රියාකාරී පිරිස යනාදිය වැදගත් වේ. එහි පසුබිම මත බොහෝ විට ඉතුරුම් ප්‍රමාණය තීරණය වේ. එමෙන් ම වයස්ගත හා ළමා යැපෙන්නන් වැඩිවීම ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අඩු වීමට හේතු වේ. බොහෝ විට දකුණු ආසියානු කලාපයේ වයස්ගත දෙමාපියන් දරුවන් විසින් රැක බලා ගනී. පවුලක ප්‍රමාණය

කීරණය වන්නේ ඒ මත ද පිහිටා ය. පවුලක යැපෙන්නන් ගණන වැඩිවන විට පරිභෝජන වියදම් වැඩි වී ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අඩු වේ (Herath, 1986).

**ඉතුරුම් ප්‍රමාණය හා අධ්‍යාපන මට්ටම**

පුද්ගලයකුගේ අධ්‍යාපන මට්ටම අනුව ඔවුන්ගේ ආදායම් ඉපයීම, පරිභෝජන වියදම සහ ධන සම්ප්‍රවේශය යන ක්‍රියාවලීන්ගේ පැහැදිලි වෙනසක් පවතී. අඩු අධ්‍යාපනයක් ඇති විට මුළු ජීවිත කාලය පුරා ම ඉතුරුම් අඩුවන අතර පරිභෝජන වියදම සහ ධන සම්ප්‍රවේශය ද පහළ මට්ටමක පවතී. නමුත් ඉහළ අධ්‍යාපන මට්ටමක් ඇති විට ඉතුරුම් ප්‍රමාණය ඉහළයයි.

ඉතුරුම් ප්‍රමාණය කීරණය වීම සඳහා තවත් වැදගත් සාධකයක් ලෙස අධ්‍යාපන මට්ටම හැඳින්විය හැකි ය. මේ පිළිබඳ පාකිස්ථානය තුළ සිදු කර ඇති අධ්‍යයනයක දී හෙළි වී ඇත්තේ අධ්‍යාපන මට්ටම හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර ධන සම්බන්ධයක් පවතින බව යි (Rehman et al, 2010). මේ පිළිබඳ තවත් අධ්‍යයනයක් වියට්නාමයේ ග්‍රාමීය කුටුම්භ ආශ්‍රය කරගෙන සිදුකරන ලදී. ඉතුරුම්වල හැසිරීම පළාත් 12ක දත්ත මත පදනම් ව සිදු කරන ලද අතර එහි දී අනාවරණය කරගනු ලැබුවේ ග්‍රාමීය අංශයේ මූල්‍ය ඉතිරි කිරීම් අඩු බව, හා අධ්‍යාපනය අතර සම්බන්ධයක් නොමැති බවය (Rehman et al, 2010).

**ඉතුරුම් ප්‍රමාණය හා මූල්‍ය අතරමැදිකරණය**

කැමැත්ත හෝ හැකියාව ඇති පමණින් ඉතිරි කළ නොහැක. එයට ප්‍රමාණවත් ආයතනමය පහසුකම් ද තිබිය යුතුය. ආයතනමය පහසුකම් සලසා දෙනු ලබන්නේ ආර්ථිකයක අතරමැදිකරණ ආයතන මගිනි (Gupta, 1987).

ඉතිරි කිරීමේ මුදල් බැංකු තැන්පතු, රක්ෂණ ඔප්පු, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් තුළ ඉතිරි කරයි. ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මුළු ජනගහනයෙන් 86% ක් පමණ ග්‍රාමීය අංශයේ ජීවත් වෙයි (ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තාව, 2012). ඔවුන්ගේ විශ්වාසවන්ත ම ඉතිරි කිරීම් මූල්‍ය ආයතන වන්නේ බැංකු තැන්පතු ය. එබැවින් ආර්ථිකයක ඉතුරුම් රාශිකරණය කිරීමෙහි ලා මූල්‍ය අතරමැදිකරණ ආයතනවල සේවාවන් හා ඒවායේ ව්‍යාප්තිය ද වැදගත් වේ (Nayak, 2013).

**ණය ලබාගැනීමේ දී පවත්නා සංරෝධක**

පුද්ගලයකුගේ, ආයතනයක ආදායම ඉක්මවන ආකාරයේ වියදමක් පවතින විට එම පුද්ගලයාට හෝ ආයතනයට ණය ලබා ගැනීමට සිදුවේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් පිළිබඳ විශේෂ කරුණක් වනුයේ එම රටවල පුද්ගලයන් ණය ලබා ගැනීම කෙරෙහි දැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බව



යි (Deaton, 1991). ඊට හේතුව වන්නේ එම රටවල අවිනිශ්චිතතාවය හා අවදානම සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවතීම යි. නමුත් මෙවැනි රටවල ණය දෙනු ලබන්නන් විසින් ණය සීමාවන් පැනවීම බහුලව සිදු වේ. එම ණය සීමාවන් පුද්ගලයන්ගේ ඉතුරුම් වර්ධනය කිරීම සඳහා හේතුවන සාධකයක් බව පෙනී ගොස් ඇත (Deaton, 1992). ණය ලබා ගැනීමේ දී පුද්ගලයන් වෙත පැනවෙන විවිධ සීමා කුටුම්භ ඉතිරි කිරීම කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකරනු ලබන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව අයිවර් කොස්ට් සහ සානාව යන රටවල කරන ලද අධ්‍යයනයක දී විමසා බැලීමට උත්සාහ දරා ඇත (Deaton, 1991).

**අවිනිශ්චිතතාව**

පුද්ගලයකු ඉතුරුම් කෙරෙහි නැඹුරු කරන තවත් සාධකයක් වන්නේ අවිනිශ්චිතතාවය යි. ආර්ථික විද්‍යාඥයන් තම ජීවිත කාලය තුළ දී උපයෝගිතාව උපරිම කිරීමට උත්සාහ දරන්නේය යන උපකල්පනය මත සිටිමින් අවිනිශ්චිතතාව හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවය විග්‍රහ කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. අනාගත ආදායම් පිළිබඳ, දේපල පිළිබඳව, වැටුප් මට්ටම් පහත වැටීම පිළිබඳව, ආර්ථික අවපාතයන්ට මුහුණ පෑමට මිනිසාට සිදු වේ (Daessenberry, 1967). තව ද කෘෂිකාර්මික සමාජ තුළ ද අවිනිශ්චිතතාව උග්‍ර මට්ටමක පවතී. අස්වැන්න, දේශගුණය, කෘමි සතුන් උවදුරු, රෝග ආදිය ද බලපායි. ඒවාගේ ම කෘෂි භාණ්ඩවල මිල ගණන් ද නිතර උච්චාවචනයන්ට ලක් වේ. එනම් ස්ථාවර නිමවුමක් යටතේ වුව ද පුද්ගලයන්ගේ ආදායම විචලනය විය හැක (Deaton, 1991). පුද්ගලයන්ගේ අනාගත වියදම් පිළිබඳව දැඩි අවිනිශ්චිතතා පවතී. විශේෂයෙන් ම අඩු ආදායම් ලබන අයට අනාගත වෛද්‍ය සේවා සඳහා, අධ්‍යාපන, පරිභෝජන ආදියට මුදල් තිබිය යුතු ය (Levin, 1990). මෙහිදී මෙසේ පවතින අනාගත අවිනිශ්චිතතාවයන් සඳහා සාර්ථකව මුහුණදීමට මිනිසා ඉතුරුම්වලට නැඹුරු වන බව අධ්‍යයනයන් මඟින් සොයාගෙන ඇත (Kimball, 1990).

**ග්‍රාමීය අංශයේ ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීම**

මෙහිදී දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා තෝරාගත් නියදිය මත පදනම් සිදු කරන ලදී. ඒ සඳහා තෝරාගත් ග්‍රාමයේ ඉතුරුම් පවත්වාගෙන යන්නන් 66ක් සඳහා ඉදිරිපත් කළ ව්‍යුහගත ප්‍රශ්නාවලියක් පදනම් ව ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීම සඳහා කයි-වර්ග පරීක්ෂාව සිදු කරන ලදී. මෙම පරීක්ෂාව සිදු කරන ලද්දේ 0.05 යන වෙසෙසියාන්මක මට්ටම යටතේ ය.

**අප්‍රතිෂ්ඨයේ කල්පිත ගොඩනැගීම**

H0a ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධතාවයක් නැත.

- H<sub>0b</sub> වයස් මට්ටම හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.
- H<sub>0c</sub> අධ්‍යාපන මට්ටම හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.
- H<sub>0d</sub> ආදායම් මට්ටම හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.
- H<sub>0e</sub> රැකියා තත්වය හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.
- H<sub>0f</sub> ඉඩම් ප්‍රමාණය හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.
- H<sub>0g</sub> පවුලේ සාමාජික සංඛ්‍යාව හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර සම්බන්ධයක් නැත.

වගුව 4. කල්පිත පරීක්ෂාවේ ප්‍රතිඵල

කල්පිතයන්	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	තීරණය
H <sub>0a</sub>	12.804 <sup>a</sup>	3	.005	P<0.05 නිසා H <sub>0</sub> ප්‍රතික්ෂේප වේ.
H <sub>0b</sub>	13.772 <sup>a</sup>	9	.131	P>0.05 නිසා H <sub>0</sub> පිළිගනී.
H <sub>0c</sub>	4.198 <sup>a</sup>	9	.898	P>0.05 නිසා H <sub>0</sub> පිළිගනී.
H <sub>0d</sub>	99.446 <sup>a</sup>	12	.000	P<0.05 නිසා H <sub>0</sub> ප්‍රතික්ෂේප වේ.
H <sub>0e</sub>	37.738 <sup>a</sup>	9	.000	P<0.05 නිසා H <sub>0</sub> ප්‍රතික්ෂේප වේ.
H <sub>0f</sub>	12.419 <sup>a</sup>	9	.191	P>0.05 නිසා H <sub>0</sub> පිළිගනී.
H <sub>0g</sub>	17.116 <sup>a</sup>	9	.009	P<0.05 නිසා H <sub>0</sub> ප්‍රතික්ෂේප වේ.

මූලාශ්‍රය: නියැදි සමීක්ෂණය, 2014

සිදුකරන ලද පරීක්ෂාවට අනුව H<sub>0a</sub>, H<sub>0d</sub>, H<sub>0e</sub>, H<sub>0g</sub> යන කල්පිතයන් ප්‍රතික්ෂේප වේ. එනම් ග්‍රාමීය ඉතුරුම් ප්‍රමාණය තීරණය වීම කෙරෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, ආදායම් මට්ටම, රැකියාව, පවුලේ සාමාජික සංඛ්‍යාව යන ආර්ථික හා සමාජ සාධක බලපාන බව 0.05 වෙසෙසියා මට්ටම යටතේ ප්‍රකාශ කළ හැකිය. H<sub>0b</sub>, H<sub>0c</sub>, H<sub>0f</sub> යන කල්පිතයන් පිළි ගැනීමෙන් දැක්විය

හැක්කේ වයස් මට්ටම, අධ්‍යාපන මට්ටම, පුද්ගලයකු සතු ඉඩම් ප්‍රමාණය යන සාධක හා ඉතුරුම් අතර සම්බන්ධතාවක් නොමැති බව යි. බොහෝ පර්යේෂණවල දී අධ්‍යාපන මට්ටම ඉතුරුම් සඳහා බලපාන සාධකයක් වුව ද මෙහිදී එහි සම්බන්ධතාවක් නොපවතී.

ඉහත කයි-වර්ග පක්ෂාවට අනුව ග්‍රාමීය අංශය තුළ ඉතුරුම් සඳහා බලපාන සාධක අතර පුරුෂයන්ට වඩා ස්ත්‍රීන් ඉතුරුම් පවත්වාගෙන යන බවත්, ආදායම් මට්ටම, රැකියා තත්වය, පවුලේ සිටින සාමාජික ප්‍රමාණය ආදී සාධක ඉතුරුම් සඳහා මූලිකව බලපාන සමාජ ආර්ථික සාධක ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

### සමාලෝචනය

රටක ආර්ථික සංවර්ධනය ගැන කතා කිරීමේ දී ඉතුරුම් ඉතා වැදගත් සාධකයක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ඉතුරුම් යන සංකල්පය මෑතක දී බිහි වී වර්ධනය වූවක් නොවේ. ඇත අතිතයේ සිට ම මිනිසා විවිධ ක්‍රම ඔස්සේ ඉතුරුම් සඳහා පෙළඹී ඇත. නමුත් අද වන විට එම විවිධ ක්‍රම ඔස්සේ පවතින ඉතුරුම් ආයතනික අංශය කරා යොමු වී තිබීම රටක ආර්ථික වර්ධනයට වැදගත් වේ. මෙහි දී ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජාතික හා දේශීය ඉතුරුම්වල විවිධ උච්චාවචන දක්නට ලැබුණ ද පසුගිය වසර කිහිපය තුළ රාජ්‍ය නිර් ඉතුරුම්වල ප්‍රමාණය අඩු වීමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබීම රටක ආර්ථික වර්ධනයට වැදගත් වේ. ඉතුරුම්වල වර්ධනයට ග්‍රාමීය අංශයේ දායකත්වය ඉතා වැදගත් වේ. ග්‍රාමීය අංශයට වඩා නාගරික අංශය ඉතුරුම් දෙසට නැඹුරු වී ඇති අතර 2005 සිට ග්‍රාමීය අංශයේ ද ඉතුරුම් මට්ටමේ වර්ධනයක් දැකගත හැක. ග්‍රාමීය ඉතුරුම් සඳහා බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීම සඳහා පොදුවේ පෞද්ගලික ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීමක් කර ඇත. ඉන් පසුව ග්‍රාමීය ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීම සිදු කරන ලදී.

ග්‍රාමීය ඉතුරුම් කෙරෙහි බලපාන සමාජ ආර්ථික සාධක හඳුනා ගැනීමේ දී ආර්ථික සාධක අතර ආදායම ඉතා ම වැදගත් සාධකය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ඊට අමතරව ග්‍රාමීය අංශය තුළ ක්‍රමවත් ඉතුරුම් රටාවක් පවත්වා ගෙන යාම සඳහා රැකියා තත්වය ද බලපායි. නමුත් පුද්ගලයකු සතු ඉඩම් ප්‍රමාණය යන සාධකය ග්‍රාමීය ඉතුරුම් සඳහා බල නොපායි.

ග්‍රාමීය ඉතුරුම් තීරණය වීමට බලපාන සමාජ සාධක ගැන අවධානය යොමු කිරීමේ දී ග්‍රාමීය අංශය තුළ පුරුෂයන්ට වඩා ස්ත්‍රීන් ඉතුරුම් සඳහා පෙළඹී ඇති බව දක්නට ලැබේ. තවද පවුලේ සාමාජික ප්‍රමාණය හා ඉතුරුම් ප්‍රමාණය අතර ද සම්බන්ධයක් පවතී. නමුත් ඉතුරුම් සඳහා වයස් මට්ටම, අධ්‍යාපන මට්ටම යන සාධක බල නොපාන බව දක්නට ලැබේ.

## ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- අතපත්තු, ඩී. (2009). *ආර්ථික විද්‍යාව I*. අංක 506, හයිලෙවල් පාර, නාවින්න, මහරගම: තරංග ප්‍රින්ටස්.
- උදයකාන්ත, එස්. (2007). *සංවර්ධනය අභියස කෘෂිකර්මාන්තය*. 675, වි.ද.එස් කුලකරන්ත මාවත, කොළඹ 10: එස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ
- ගුණතිලක, එම්. එම්. (1998). ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතුරුම් හැසිරීම. *ආර්ථික විමර්ශන*. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය: ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය.
- සෙනෙවිරත්න, එල්. (1968). *මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න*. ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ: විද්‍යාදය විශ්ව විද්‍යාලය.
- හෙට්ටිආරච්චි, යූ. (2005). *ව්‍යාප්ති න්‍යාය*. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය: ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය.
- Agrawal, P. and Dash R. (2008). *Savings Behaviour in South Asia*. Working paper series. No.E/289/2008
- Deaton, A. S. (1991). Saving and Liquidity Constraints. *Econometrica*, 59(5)
- Duesenberry, J. S. (1967). *Income Saving and the theory of consumer Behaviour*. New York: Oxford university Press.
- Gupta, K.L. (1987). Aggregate Savings Financial intermediation and interest. *Review of Economics* , 69(2).
- Hajela, T. N. (1998). *Monetary Economics*. Delhi: Konark Publishers.
- Herath, P. W. R. B. A. U. (1986). *Saving pattern in the Household Sector in Sri Lanka*. Survey Analysis. Colombo: Central Bank Of Sri Lanka.
- Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and money*. London: Macmillan.
- Kimbal, M. S. (1990). Precautionary Saving in the Small and Large. *Econometrica*. vol.58.

Nga, M. (2007). *An Investigative Analysis into the Saving Behaviour of Poor Household in Developing Countries: With Specific Reference to South Africa*. University of Western Cape, South Africa.

Nayak, S. (2013). *Determinants and pattern of Saving Behaviour in Rural Households of Western Odisha*. Rourkela, India: Department of Humanities and Social Science, National Institute of Technology.

Stoniyar, A. and Heg, D. C. (1957). *Economics Theory*. New York : Oxford University Press.